

International Society of **A**ugmentative and **A**lternative **C**ommunication

www.isaac.dk

Careware præsentationsdag den 27. februar 2025

ASK /

Alternativ og supplerende kommunikation -

Et fælles sprog om kommunikation

v/ Anna Voss – ergoterapeut og kommunikationsvejleder

akv@teknologiipraksis.dk

Hvad er kommunikation?

At kunne integrere i en samtale er en af de mest grundlæggende forudsætninger for at føle sig delagtig - Charlotte Saldert, 2011

”Kommunikation er en fundamental menneskelig eksistensbetingelse, en betingelse for kognitiv udvikling” (Per Lorenzen 2009)

isaac

International Society of Augmentative and Alternative Communication

www.isaac-online.org

ASK – Aternativ og supplerende kommunikation

www.isaac.dk

Hvad er Alternativ og supplerende kommunikation ASK

- ASK er et sprog for mennesker der ikke har et funktionelt talesprog, som skal læres på lige fod med andre sprog.
- ASK kan udtrykkes på alle forskellige sprog.
- ASK omfatter alt der gør kommunikation og samspil muligt mimik – kropssprog – tegn – hjælpemidler med eller uden teknik
- ASK handler både om:
 - Brugeren - Redskabet/hjælpemidlet - Omgivelserne: Netværk, samspilspartnere

ASK omfatter alt der gør kommunikation og samspil muligt mimik – kropssprog – tegn – hjælpemidler med eller uden teknik

a	b	c	d	e	f	g
h	i	j	k	l	m	n
o	p	q	r	s	t	u
v	x	y	z	æ	ø	å

Etisk grund

- Alle vil kommunikere
- Alle kommunikerer på en eller anden måde – men det er ikke alle der har de samme muligheder
- De samme regler gælder som for alle andre samtaler

(G. Thunberg og Ulrika Ferm 2011)

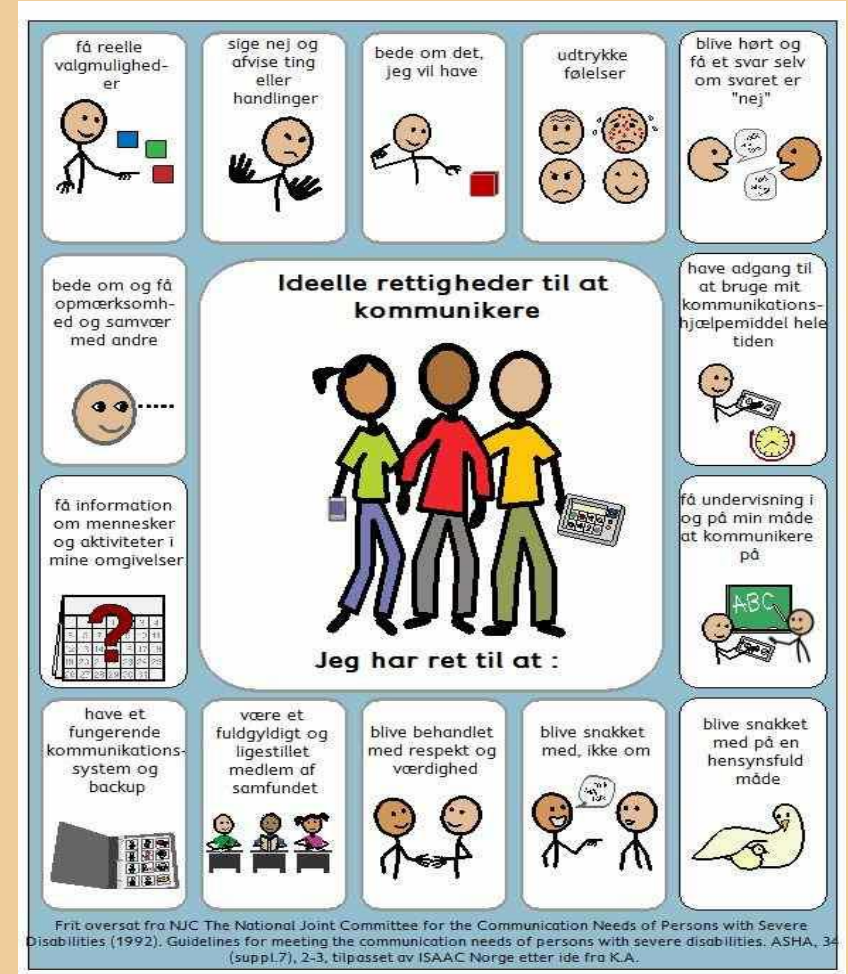
Kommunikation er en menneskeret!

(Handikapkonventionen <https://dch.dk/handikapkonventionen>)

Handikapkonvention se særligt artikel 2 og 21)

(

Anna Voss akv@teknologiipraksis.dk
www.teknologiipraksis.dk +4560219416

Ideelle rettigheder til at kommunikere

Jeg har ret til at :

- få reelle valgmuligheder
- sige nej og afvise ting eller handlinger
- bede om det, jeg vil have
- udtrykke følelser
- blive hørt og få et svar selv om svaret er "nej"
- bede om og få opmærksomhed og samvær med andre
- have adgang til at bruge mit kommunikationshjælpemiddel hele tiden
- få information om mennesker og aktiviteter i mine omgivelser
- få undervisning i og på min måde at kommunikere på
- have et fungerende kommunikationssystem og backup
- være et fulgyldigt og ligestillet medlem af samfundet
- blive behandlet med respekt og værdighed
- blive snakket med, ikke om
- blive snakket med på en hensynsfuld måde

Frit oversat fra NJC The National Joint Committee for the Communication Needs of Persons with Severe Disabilities (1992). Guidelines for meeting the communication needs of persons with severe disabilities. ASHA, 34 (suppl.7), 2-3, tilpasset av ISAAC Norge etter ide fra K.A.

Hvad er formålet med at finde en ASK løsning?

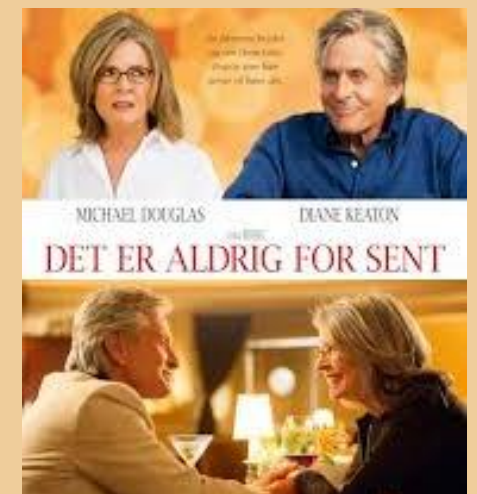
At kunne sige det,
jeg gerne vil sige,
til den jeg gerne vil sige det til,
når jeg har lyst til at sige det

- At få kommunikative færdigheder
- At have et system hvor man kan udtrykke, udvikle og gøre sig forståelig med
- Sikre selvbestemmelse og deltagelse i meningsfulde aktiviteter

Det er aldrig for tidligt at starte med ASK!

Det er aldrig for sent at starte med ASK!

Betydning af effektiv kommunikation i sundhedssektoren

- Sikre pleje af høj kvalitet
- Størst mulig inddragelse af borgerens egen omsorg
- Indflydelse på kvalitet af patientbehandling
- Mindske kommunikationsbrud
- Øge borgerens tilfredshed
- Spare ressourcer

Kommunikationsbarrierer i sundhedssektoren kan have mange årsager!

**”En særlig udfordring i sundhedsvæsenet
– fremmed for hinanden, stressende, og der står meget på spil”**

- Sproglige - Kulturelle: f.eks. lav sundhedsforståelse
- Fysiske
- Stress, konfused, psykiatriske tilstande
- Manglende tilgang til hjælpemidler
- **Manglende viden og strategier omkring ASK**

ASK tiltag kan være en støtte i forhold til dette

Kommunikationsstrategier og kommunikationshjælpemidler

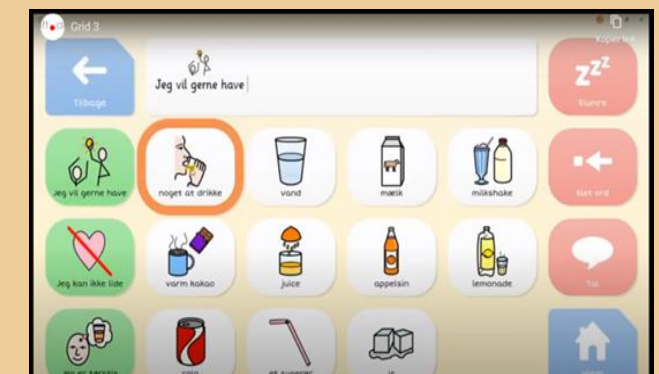
Målet er at finde en mere ligeværdig kommunikation

- Hightech – lowtech – ”paptech” - Hvad skal vi starte med?
- Vigtigt at finde en kommunikationsstrategi som kan tilpasses og gradueres
- Stof til kommunikation – noget at tale om

Kommunikationsstrategier og kommunikationshjælpemidler

- Partner Støttet Auditiv Scanning (PSAS)
(Pragmatiske kommunikative funktioner)
- Tavler – bøger
- Højteknologiske løsninger både tekstbaseret og symbolbaseret
- TalkingMats

Auditiv partnerstøttet kommunikation (strategi)

Spørge om noget	Der er noget i vejen	Kommentere/sige noget	Vil gerne have	Hvordan jeg er eller har det	Person
 <ul style="list-style-type: none"> - Sygdom - Behandling - Familie - Min tale - Hvad er der sket? - Hvor er jeg? - Hvilken dag? - Undersøgelser - Hvor længe? - Noget andet 	 <ul style="list-style-type: none"> - Smerter - Tørstig - Kvalme - Vejrtrækning - Tuben - Fryser/sveder - Sugers - Utilpas - Ligger dårligt - Toilet - Svimmel - Noget andet 	 <ul style="list-style-type: none"> - Tak - Enig / uenig - Undskyld - Det hjælper - Forklare - Hjælp mig - Fremtiden - Færdig - Være alene - Noget andet 	 <ul style="list-style-type: none"> - Spise - Ro - Drikke - Medicin - Fugte læber - Toilet/bækken - Besøg / ikke besøg - Samtale med - Tidsfordriv - Noget andet 	 <ul style="list-style-type: none"> - Bange - Mæredt/ tankemylder - Blufærdig - Forvirret - Har det bedre - Ked af det - Vred - Træt - Glad - Taknemmelig - Hjemve - Noget andet 	 <ul style="list-style-type: none"> - Ægtefælle - Børn - Personale - Kæledyr - Ven - Forældre - Familie - Præst - Nogen anden

- Ja/nej respons (aftal hvordan)
- Uafhængigt af syn
- Kræver forståelse for spørgsmålene, kan gradueres
- Spørge i "loop"

"Livsbøger"

Som bog eller på tablet

- Når ordene mangler

Adresse og kort		2
Personer		3
Interessen og aktiviteter		5
Minder		7
Ugeskema og måneder		8
Mad og drikke		10
Husholdning og fjernsynsprogram		12
Kropspleje og tøj		14
Pleje		16
Alfabet og tal	A,B,C,1,2,3	17

Fjernsynsprogram

 Nyheder	 Hvem vil være millionær
 vild med DANS TV2	 Madlavningsprogram
 Naturprogram	 Filmer
 Sport	 Rejseprogram

Spørsmål?

Tak for i dag -

Forslag til litteratur

- **Stephen von Tetzchner, Harald Martinsen: ”Alternativ og supplerende kommunikation” 2002**
- **Kari Anne Bottegaard Næss og Asgerd Veia Karlsen ”God kommunikasjon med ASK brukere” Norge 2015**
- **Martin Pistorius ”Spøgelsesdrengen” (anbefales også som lydbog)**
- **Socialministeriet ”Mennesker med komplekse kommunikationsbehov”**
- **Birgitte Brandt og Vibe Lund jensen Forudsætninger for vellykket implementering af ASK-løsninger 2008**
- **Institut for syn og hørelse region Nordjylland ”Succesfuld billedstøttet kommunikation” 2012**

Links

Isaac.dk og Isaac.no

<https://www.statped.no/alternativ--supplerende-kommunikasjon-ask/ask/>

<https://www.vgregion.se/ov/dart/>